

Művészi hitvallás

A tapasztalati világ dimenziókra bontása nemcsak a természettudományok, de a művészetek kiemelkedő fontosságú problémaköre is. A térbeli kiterjedések kibővítése az idő, melynek negyedik dimenzióként való elfogadása különös relációkat eredményez. A köznapi értelemben vett világ három- és négydimenziós is lehet, attól függően, hogy az idő dimenzióját beleszámítjuk-e, mivel nem térbeli, hanem időbeli kiterjedés az idő múlása. Ez a váltakozó értelmezhetőség jelentős alapanyagot biztosít a művészeteknek. A valóságkeresés metafizikai aspektussá lényegül, ahol a kreatőr szerepe is változhat, vagyis minden relatívvá válik. Valójában a kétdimenziós művek csak gondolati síkon ragadhatják meg a kiterjedés más lehetőségeit, mintegy absztrakt módon, így alkotónként is eltérő víziók születnek. Saját értelmezésem stációit mutatnám itt be, melyek a korábbi tanulmányaimban gyökerezve a konkrét irányából az elvont felé közelítenek. A bemutatott fázisok konjunktív jellemzője a dimenziókban bekövetkező fiktív módosulatok, amelyek a jelen-való és a más, mesterséges és természetes kapcsolatára is hatnak. Az annihiláció, semmités, másítás, módosulás és módosítás fogalmi képezik jelenlegi munkásságom origóját, ami a következő alkotói periódusaim interpretációit is megszabják.

Az egyetem befejezésével festészeti formanyelvemet két irányban fejlesztettem egyszerre, úgymond tudatosan megkettőzve azt. A korábban csak kezdetlegesen, vagy utalásszerűen megjelenő koncepciók és vizuális megoldások strukturálása elvezetett egy bizonyos fokú purifikációig. Az elsajátított ismereteknek máig szignifikáns a hatása, így jelenleg is többségében viasszal készül a munkáim döntő hányada. Az akadémikus keretek között elsajátított enkauszтика technikával megalkotott festmények enteriőrjellegű megfogalmazásai módosulva ugyan, de folytatódtak. Ezzel egy időben különböző módokon kinyert és létrehozott formai, valamint vizuális jelrendszerekkel bővülő kompozíciókkal kísérletezem.

Kezdetben az emberi alakokkal megtöltött szobabelsőkkel egy leegyszerűsített és átértelmezett egyedi grafikai felületkezelés variálhatóságát kutattam. Ezen képek készítésének első fázisa egy faktúra átdörzsölése volt. Lévéen, hogy a tágabb értelemben vett életterem fokozatosan vizuálisan kiüresedett a frottage technikáját esetenként felváltotta a sablonok vagy egyéb nyomóformák használata, melyek a legtöbb esetben geometrikus tulajdonságúak voltak.

Anyaghasználat, a viasz rövid bemutatása

Az enkauszтика görög eredetű festészeti technika. Hagyományosan a méhviasszal elkevert

festéket hidegen vitték fel az alapra, majd egy felhevített eszközzel, ráégették a hordozó felületre. Az eljárás tartósságot és mély színhatást eredményezett. A kifejezés a görög „*enkaustikos*”, beleégetés szóból származik. Az alap receptúráját porpigment és olvasztott viasz keveréke teszi ki. Rezisztens a nedvességgel szemben, tisztított formájában ideális kötőanyag. Használható transzparens és matt felületek létrehozására, emellett nem igényel lakkozást vagy végső firniszelést.¹ Anyaghasználati sokszínűség mellett, nem elhanyagolható sajátossága a történeti múltja és az ehhez kapcsolódó kiterjedt szakrális mivolta, szimbolikája, ami már a viaszmatéria keletkezését is körüllengi. A folklórban betöltött szerepéről az etnográfia mélyreható kutatásai tesznek tanúbizonyságot. Ezek közül érintőlegesen említeném a jelenlegi festészeti területemen is relevanciával bíró méh-méz-viasz hármásának szűkített szimbolikáját. „A méz, mint esszenciális anyag a dolgok közepének a szimbóluma.”² „A méz a méhekkel együtt a feltámadásra is utal, az értelem tápláléka, erőt adó jelképe a bőségnek, az áldásnak.”³

Felvetett kérdések: Az időtlen technika az aktualitással milyen viszonyban van? Levethető-e a szubjektivitás korlátait? Mi okozza az idegenséget, ha ezzel a problémával esetleg szembesül? Milyen módokon különülhet el az *ars sacra*-tól, szükséges-e egyáltalán elkülönülnie?

A viaszhoz kapcsolódó transzcendencia hozzáadódik az ábrázolt szubjektív valósághoz. Ez emeli ki ezt az anyagot a kötőanyagok közül, és ennek okán különülhet el az egyéb, jelentéstől lecsupaszított, vagy felszabadított materiától.

A viasz szakrális mivoltával felruházott többlettartalom folyamatos párbeszédben van az anyag alakításának mechanizmusával. Az anyag szó szerint és átvitt értelemben is kölcsönhatásba lép a hordozó felülettel, mintegy megtermékenyítve azt ezzel a bizonyos rétegzett jelentéssel.

Kezdeti csoportos alakos képek, enteriőrök: Az enteriőrökként aposztrofált munkákon a „transzcendens⁴térben” elhelyezett álomszerű alakok több rétegben való konzerválását kíséreltem meg. A konzerválás szó használata itt magában foglalja az archaikus viaszfestészet

---

1 Szerző: Enkauszika - A viaszfestészet története és technikája, szakdolgozat - Pécsi Tudományegyetem, Művészeti Kar 2013.

2 Tánzos Vilmos, Szimbolikus formák a folklórban, Budapest, Kairosz Kiadó, 2007, 280 o.

3 S. Lackóvits Emőke, „A mézesbábosok, gyertyamártók szakrális és fogadalmi tárgyai”. In. Zalai Múzeum 16. In Memoriam Kerecsényi Edit (1927–2006), 2007, Zalaegerszeg, 175-176 o.

4, „Transzcendens: értelemmel fel nem fogható, a megismerés határain túli, tapasztalat feletti, az érzékfeletti, nem anyagi, magasabbrendű, felsőbbrendű. (...) Transzcendentális: tapasztalattól függetlenül létező.” Bakos Ferenc: Idegen szavak és kifejezések szótára. Akadémiai Kiadó Budapest, 1976, 860. o.

funkción és esztétikán alapuló használatát.

A szobabelsők térmanipulációi álomszerűvé, másvilágivá formálják a jeleneteket. Az ábrázolásokon szereplő izolált, lélettől elidegenedett figurák gyakran sem arccal, sem identitással nem rendelkeznek, mégis ismerősnek hatnak. Az identitásunk vajon belülről fakad, vagy a külső tényezők szabják meg? Netán a kettő paralel módon?

A személyazonosságuk bizonytalanságát a térbeli torzítások, és nem valós perspektívák hangsúlyozzák. A geometriai struktúrák,⁵ és nyomhagyásokra épülő rétegek, kiterjedések „horror vacui”⁶-szerűek, melyre „szerves anyagként” kerülnek a viasszal festett figurák (az állatfigurás munkák esetében is). Így a síkbeli - frottage-olt vagy nyomott - formákra, alakzatokra ülepedik egy, a harmadik dimenzióba enyhén kitüremkedő (viasz vastagsága révén), térbe forduló helység és annak organikus szereplői. Ily módon igyekszem megkérdőjelezni a realitást, elbizonytalanítani a bizonyosnak hitt dolgokat, elindítani olyan történeteket, amelyek ugyan zárványosnak hatnak első ránézésre mégis kibonthatóak, és több módon is értelmezhetőek.

A fekete alapozású képek a fentebbiekhez kapcsolódva, azok tanulságát ötvözi, de tovább is fejleszti. Az emlékezet egyénenként változó, de egyben univerzális mechanizmusát kutatva keresem a felnőtté válás objektív küszöbét. Az emlékek kémia úton is módosulnak, roncsolódnak. Ennek egy vetülete a gyerekkor és annak a misztériuma, valamint a kollektív emlékezet léte, formálódása.

Állatmotívumok: Miért pont a nyúl?

A „G” sorozattal a viaszfestés szimbolikus jellegéből adódó misztikus tulajdonságokat hangsúlyozom. Az elhullott nyulak egy geometrikusan zsúfolt, vibráló térben lebegnek (vizuális zaj⁷). A háttér szimultán szabályos és szabálytalan transzparens voltán áttűnik a fehérség. A fekete nyomok között zsziseg/vibrál a fehér tér, ezáltal hívja életre a vászon fehérjében az ürességet, a semmit.

A lunáris jelképként is használt nyúl, a keresztény művészetben Szt. Anna ábrázolásain a

---

5 A konstruktív vagy struktúraelvű művészetről: „Az addig zárt, sok tekintetben hermetikus irányzat fokozatosan a kritikai attitűddel bíró művészeti jelenségek egyik fontos komponensévé vált.” Talált geometria, A Nyílt Struktúrák Művészeti Egyesület kiállítása, Kaszás Gábor, ÚM 2018-3. 12.o

6 Mads Soegaard: Horror Vacui: The Fear of Emptiness, Interaction Design Foundation, 2018. <https://www.interaction-design.org/literature/article/horror-vacui-the-fear-of-emptiness>

7 „Az információelmélet szerint semmi akadályja annak, hogy a különben értelmetlen zajban értelmesnek tűnő részeket véljünk felfedezni” In. Dr. Galántai Zoltán: Tudomány, művészet, jövő, Tanulmányok a művészet és a tudomány kapcsolatairól, A Magyar Képzőművészeti Egyetem Művészetelméleti Kutatócsoportjának kiadványa 18.o. 2008.

meddőség utáni termékenységet jelzi⁸. Emellett visszhang is az átlényegülésre, utalva a XVI. századi francia szerzetesek a nyulat hallá való minősítésére,⁹ kikerülve ezzel a böjti húsevés tilalmát. Az újszülött nyulakat fiókáknak is nevezi a köznyelv. Így ebben az állatban bújtatottan is jelen van a madár, a hal és az emlős „hároméltűsége”. Így már a kettősséget meghaladó többletről beszélhetünk az identitás kérdése kapcsán is.

Idegenség és metamorfózis, tudatos vagy tudattalan átlényegülés. Lényegkeresés. Hogyan válik egy adott fogalom vagy dolog mássá. Más és az ugyanaz létezhet-e egyszerre? Lehet a más újra azonos önmagával? Hogyan zajlik az ön-identitásvesztés, amely szintén paradox a többlenyegűséggel?

Mindezen kérdések mellett egy személyes hangvételű szál is fűz ehhez az emlőshöz. Gyerekkori élmények újraértelmezése maga a nyúl, amelyekben a haszonállatok tenyésztéséből adódó anekdotikus történetfoszlányok elevenednek meg.

Az elhullott állatok groteszk esztétikussága¹⁰ mellett a képeken, a mulandóság van rögzítve egy időtálló anyaggal, amelynek szimbolikája magában hordozza a feltámadást. Emellett kivált mélyen emberi érzelmet is, ilyen például a haláltól való elborzadás, félelem, gyász, ugyanakkor nem lehet biztosan eldönteni, hogy ezen állatok valóban élettelenek-e. Az enyhén poszt-apokaliptikus jövőképet megidéző munkák (bárányok, nyulak) témája a génmódosítások okozta természetkárosodás, jelen esetben a genetikailag módosított takarmányozás¹¹ okozta fatális következmény. Az emberi gondolkodás és technológia ambivalens befolyása a természetre, ami torziókkal reagál ezekre a hatásokra. Az egyre inkább túlnépesedő bolygón egyedüli élelmezési alternatíva a termelékenyebb növényfajok szaporítása, vagy nagyobb terméshozamú fajták létrehozása. Azzal, hogy génebesztet soha nem látott messzeségbe tolja ki a biológia határait,¹² egyfajta teremtő, a természet felett álló szerepben tünteti fel az embert. Tehát a képeken a felmagasztalt technológiai fejlődés negatív aspektusai láthatóak.

A groteszk-transzcendens esztétikája, és a nem-lét határán kialakuló életformák együttesen foglalkoztatnak

---

8 Hegedűs Zoltán: Nyúl vadászat-szimbólumok nyomán, *Ars Naturæ* III–IV. évfolyam, 5–8. szám

9 Szendrő Zsolt, Matics Zsolt, Gerencsér Zsolt, Radnai István: Nyúltenyésztés, Származás, elterjedés, domesztikáció fejezet, Kaposvári Egyetem 2010.

10 Angi István: Az esztétikum groteszk-transzcendens tengelye, *Korunk* 01. 70-78 o., 1974.

11 Bukta Imre- GM kukorica, Park Galéria MOM Park, 2012

12 Weiss, Rick: Cloning Yields Human-Rabbit Hybrid Embryo, *The Washington Post* – Washington, D.C. Aug 14, 2003